

ขนุน

ลักษณะทั่วไป

ขนุนเป็นไม้ผลเขตร้อนขนาดใหญ่ที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีทั่วทุกภาคของประเทศไทย และมีความสามารถทนทานต่อสภาพแห้งแล้งได้เนื่องจากเป็นไม้ผลที่ระบบรากแข็งแรงและหาอาหารได้ไกลปลูกได้ทั้งที่ดอนและที่ลุ่มไม่มีน้ำท่วมขัง ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 1,200 เมตร สภาพดินเหมาะสมคือดินร่วนหรือร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดีมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง-สูง ความเป็นกรด-ด่างระหว่าง 5.5-7.5 ความสูงจากระดับน้ำที่ไม่เกิน 1,200 เมตร และปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 700-1,300 มิลลิเมตร

พันธุ์ส่งเสริม

พันธุ์ทองสุกใจ เป็นขนุนหนังเนื้อหนา สีเหลืองขนาดผลใหญ่ประมาณ 20-25 กิโลกรัม ผลกลมรี เนื้อเมื่อสุกไม่ละ สามารถนำไปแปรรูปเป็นขนุนทอดกรอบขนุนกระป๋องได้ดีหรืออบแห้ง แข็งแรง ผลผลิตประมาณ 25 ผล (อายุ 8-10 ปี)

นอกจากนี้ยังมีขนุนหนังพันธุ์ใหม่ๆ ยังมีอีกมาก ได้แก่ ศรีบรรจง ทองประเสริฐพันธุ์ทองทวีโชค ซึ่งเป็นขนุนเนื้อสีทอง พันธุ์ทองทวีโชค เป็นต้น

การปลูก

วิธีการปลูก

1. ไถพรวนและปรับระดับพื้นที่
2. ในที่ลุ่ม ขุดร่อง เพื่อการระบายน้ำ (หลังร่องประมาณ 4 เมตร) ที่ดอนทำเนินหลังเต่า (หลังร่องประมาณ 4 เมตร)
3. ตัดถนนกลางแปลงเพื่อขนส่งผลผลิต

ระยะปลูก

6 x 6 เมตร หรือ 8 x 8 เมตร

การเลือกต้นพันธุ์

1. ต้นพันธุ์จากการทาบกิ่ง ต่อกิ่ง
2. เปลี่ยนยอดพันธุ์ดี บนต้นตอขนุนที่ปลูกในแปลงก่อนแล้ว

การดูแลรักษา

1. การบังคับทรงพุ่ม

- 1.1 ตัดยอดที่ระยะลำต้นสูงประมาณ 1 เมตรจากพื้นดิน
- 1.2 หลังตาใหม่แตกแล้วเลี้ยงกิ่งข้างที่แตกออกมาใหม่เพียง 3-4 กิ่ง ทำมุมเท่ากัน
- 1.3 ทุกกิ่งสาขาที่เกิดใหม่ตัดตายอดกิ่งที่ระยะ 50 เซนติเมตร เพื่อเลี้ยงกิ่งข้างไว้ 2 กิ่ง และทำเช่นนี้อีก 2 ครั้ง จะได้กิ่งแขนงย่อย 8 กิ่งย่อยต่อกิ่งสาขาใหญ่
- 1.4 ควบคุมทรงพุ่มที่ความสูง 2.5-3 เมตร

2. การพรวนดิน

หลังปลูกไปแล้ว 6 เดือนควรพรวนดินรอบ ๆ ข่ายพุ่มเป็นวงแหวนความกว้างประมาณ 30 เซนติเมตรปีละประมาณ 2 ครั้ง เพื่อให้รากมีอากาศถ่ายเทและขนุนไปหาอาหารได้ง่าย ทำให้ขนุนเจริญเติบโตได้รวดเร็ว ควรทำทุก ๆ ปี แต่ละครั้งขยับจากชายพุ่มประมาณ 30 เซนติเมตร

3. การใส่ปุ๋ย

3.1 ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์

ควรทำในช่วงพรวนดินจะได้ช่วยให้ปุ๋ยคลุกเคล้ากับดินป้องกันปุ๋ยกระจายออกนอกบริเวณทรงพุ่ม การให้ปุ๋ยคอกควรให้ 2 ครั้งต่อปี ครั้งละ 5-10 กิโลกรัม

3.2 ปุ๋ยเคมี (กรณีไม่ได้ทำการผลิตแบบอินทรีย์)

3.2.1 ให้ปุ๋ยเคมีกับขุ่นวัยก่อนให้ผล 1-3 ปีให้ปุ๋ยสูตรเสมอ (15-15-15) หรือ (16-16-16) อัตรา 1-2 กิโลกรัม แบ่งใส่ 2 ครั้ง ลงในร่องดินวงแหวนรอบชายพุ่ม แล้วกลบดินป้องกันการสูญเสียน้ำ ควรทำหลังจากใส่ปุ๋ยคอกไปแล้ว

3.2.2 ให้ปุ๋ยเคมีกับขุ่นวัยให้ผลเล็ก 4-15 ปี แบ่งการให้ปุ๋ยตามช่วงการพัฒนา ดังนี้

(1) ช่วงเตรียมต้น	หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือตัดแต่งกิ่ง พรวนดินไปพร้อมกับใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อต้น กรณีไม่ได้ผลิตแบบอินทรีย์ ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 หรือ 20-10-10 หรือ 30-10-10 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น ซึ่งจะต้องให้ปุ๋ยอีกครั้งช่วงแตกใบอ่อนชุดที่ 2
(2) ช่วงเตรียมการออกดอก	ก่อนขุ่นออกช่อดอกประมาณ 2-3 เดือน หรือปลายฤดูฝน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 หรือ 8-24-24 อัตรา ½ ของอายุต้น
(3) ช่วงบำรุงผล	หลังจากดอกบานประมาณ 1 เดือน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น
(4) ช่วงพัฒนาคุณภาพผล	ก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ 1 เดือนให้ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น ในที่มีน้ำชลประทานหรือให้ปุ๋ยทางใบด้วยสายน้ำสูงทุกๆ 10 วัน 2-3 ครั้ง ก่อนเก็บเกี่ยว

4. การห่อผล

หลังขุ่นมีอายุ 60 วันจะเริ่มห่อผลด้วยกระสอบปุ๋ยเพื่อป้องกันแมลงและทำให้ผิวสวยการห่อควรพันสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงก่อน 1 วัน

5. การป้องกันกำจัดศัตรูขุ่น

5.1 แมลงศัตรูขุ่นที่สำคัญ

- **เพลี้ยหอยขี้ผึ้งสีแดง** จะดูดกินน้ำเลี้ยงตามใบ ยอดอ่อนก้านผล หรือกิ่ง แล้วถ่ายเป็นน้ำหวานซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดราดำเจริญครอบคลุมบริเวณนั้นทำให้ใบและกิ่งดูคล้ายกับถูกฉาบด้วยควันดำ การป้องกันกำจัดไม่จำเป็น แต่ถ้าใช้ยาควรใช้ยากำจัดแมลงพวกคาร์บาริล

- **เพลี้ยแป้ง** จะดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้ต้นพืชที่ถูกทำลายมีอาการแคระแกร็นใบหงิกงอ ควรกำจัดเพลี้ยแห้งในระยะที่เป็นตัวอ่อนจากไขใหม่ๆ ยกกำจัดแมลงที่ให้ผลดีได้แก่ บีโต เลียมออยส์ เป็นต้น
- **แมลงวันทอง** ผลที่แมลงวันทองเข้าทำลายจะมีตัวหนอนสีขาวคล้ายหนอนแมลงวันบ้านอยู่ภายในผล ทำให้ผลเน่าและร่วงหล่นสภาพการระบาดนั้นเนื่องจากปล่อยให้มีการเพาะแมลงวันทองออกมาใหม่ตลอดเวลาจากผลที่เน่าและมีหนอนภายในผลถ้าป้องกันจุดนี้ได้จะมีแมลงวันทองน้อยลงโดยใช้สารล่อแมลงวันทองตัวผู้ด้วยเมทิลยูจินอล ซึ่งมีกลิ่นเพศเมียมาล่อหรือป้องกันแมลงวัน โดยการห่อผลขนุน
- **ด้วงเจาะลำต้นขนุน** ตัวด้วงจะไขที่เปลือกแล้วจะกลายเป็นหนอนเจาะไขเข้าไปในลำต้นต้นที่ถูกทำลายจะเริ่มมีใบเหี่ยวและใบหล่นถ้าเป็นกิ่งเล็กอาจถูกเจาะจนหัก และถ้าการทำลายสูงจะทำให้ต้นขนุนเหี่ยวแห้งตาย

การป้องกันกำจัด

- ดูแลตักแต่งต้น โดยการริดกิ่งแห้งหรือทำลายต้นที่ตายโดยการเผา
- กิ่งที่ถูกทำลายควรตัดทิ้งแล้วทำลายตัวหนอนและดักแด้ที่พบ
- โคนต้นและรากที่มีรอยการถูกทำลายควรรดให้ชุ่มโดยการใช้น้ำ บีเอสซี ความเข้มข้น0.1%
- จุดดินรอบโคนต้นให้ลึกประมาณ1 ฟุต โรยด้วยยาผงบีเอสซี 10% รอบโคนต้นในอัตราส่วน300-500 กรัมต่อต้น แล้วกลบด้วยดิน
- ใช้สารล่อยามาแมลงชนิดดูดซึมอุดเข้าไปที่รูซึ่งถูกทำลายแล้วปิดรูด้วยดินเหนียว

5.2 โรคขนุนที่สำคัญ

- **โรคดอกและผลเน่า** เชื้อสาเหตุจากรา

การป้องกันกำจัด

- ตัดแต่งกิ่งทรงพุ่มให้โปร่ง แสงส่องผ่านทรงพุ่ม
- กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่มให้โปร่ง
- การใช้สารเคมี แมน โคเซบ หรือกำมะถันละลายน้ำฉีดพ่น